

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK BÜLTENİ

Sürdürülebilir Toplum ve Yenileşim Koordinatörlüğü'nün Mesajı

Sürdürülebilirlik, günümüzde yalnızca çevresel bir gündem olmaktan çıkmış; ekonomik dayanıklılık, toplumsal refah, kapsayıcı yönetim ve teknolojik dönüşüm gibi pek çok alanda geleceği şekillendiren stratejik bir çerçeve haline gelmiştir. İklim krizinin derinleştiği, doğal kaynakların hızla tükendiği ve toplumsal eşitsizliklerin giderek görünür olduğu bir dönemde, **üniversiteler** bilginin üretildiği, paylaşıldığı ve toplumsal etki yaratan çözümlerin geliştirildiği kritik aktörler olarak öne çıkmaktadır.

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Sürdürülebilir Toplum ve Yenileşim Koordinatörlüğü tam da bu sorumluluk bilinciyle hareket ederek üniversitemizin sürdürülebilir gelişme hedeflerine yön veren, araştırma, eğitim ve toplumsal katkı süreçlerini stratejik bir bütünlük içinde ele alan bir yapı sunmaktadır. Koordinatörlük olarak amacımız, yalnızca farkındalık oluşturmak değil; aynı zamanda sürdürülebilirlik alanında ürettiğimiz bilgi ve modelleri kentle, sektörle ve toplumla paylaşarak gerçek ve ölçülebilir bir dönüşüm yaratmaktır.

Bu bülten, sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) alanında dünyada yaşanan güncel gelişmeleri, yükselen eğilimleri ve uluslararası politika çerçevelerini takip etmeyi amaçlamaktadır. İklim değişikliğinin giderek hızlandığı, ekosistemlerin kritik eşiklere yaklaştığı ve sosyal eşitsizliklerin derinleştiği bir dönemde, küresel toplum çok yönlü ve dönüşüm odaklı çözümler üretme çabasını artırmaktadır. Paris Anlaşması'nın uygulama mekanizmalarından Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesi'ne, döngüsel ekonomi girişimlerinden toplumsal cinsiyet

eşitliğine yönelik uluslararası programlara kadar geniş bir yelpazede yürütülen çalışmalar, sürdürülebilirlik alanındaki küresel yönetişimin kapsamını her geçen gün genişletmektedir.

Enerji dönüşümü, karbon nötrlüğü hedefleri, adil dönüşüm politikaları, sürdürülebilir kentleşme modelleri, gençlerin ve kırılgan grupların güçlendirilmesi, dijitalleşmenin sürdürülebilirlik etkileri ve kapsayıcı ekonomik büyüme gibi temalar, bugün uluslararası arenada en çok tartışılan başlıklar arasındadır. **Bu bültende, dünya genelinde SKA'ların uygulanmasına ilişkin ilerlemeler, zorluklar ve yenilikçi çözüm örnekleri ele alınacak; sürdürülebilirlik gündeminin küresel ölçekte nasıl şekillendiğine dair kapsamlı bir değerlendirme sunulacaktır.**

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Sürdürülebilir Toplum ve Yenileşim Koordinatörlüğü olarak, küresel bilgi birikimini izlemeye, anlamlandırmaya ve bunu toplumsal faydaya dönüştürmeye yönelik çalışmalarımızı sürdürürken; daha adil, dayanıklı ve sürdürülebilir bir dünya için güçlü bir katkı sunma kararlılığımızı da koruyoruz.

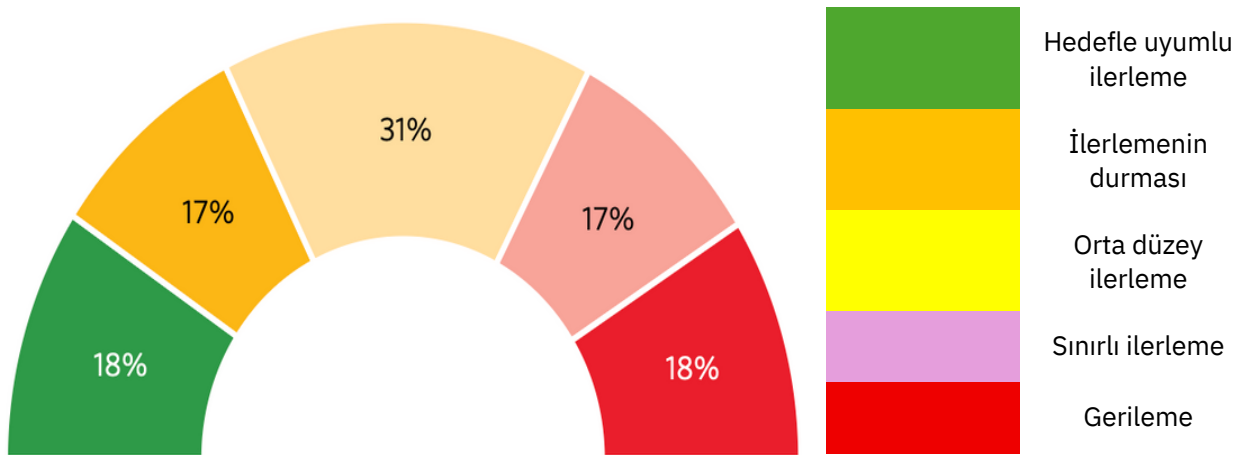
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi
Sürdürülebilir Toplum ve Yenileşim Koordinatörü
Dr. Nazlı Kazanoğlu

Küresel Görünüm: SDG'lerde Alarm Seviyesinde Yavaşlama

2025 itibarıyla dünya, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nın (SKA) uygulanmasında kritik bir dönemece girmiş durumda. Küresel izleme verileri, 17 amacın sadece **%18'inin** planlanan hızda ilerlediğini; **%65'inin** hedeflerin gerisinde, yavaş ve düzensiz bir gelişme gösterdiğini ortaya koyuyor. Daha endişe verici olan ise amaçların **%18'inde** ilerlemenin tamamen durması veya geriye doğru bir ivme kazanması. Bu tablo, 2030 gündemine yönelik küresel ilerlemenin ciddi ölçüde risk altında olduğunu gösteriyor.

Sekiz yıldır art arda yaşanan küresel şoklar **iklim krizi kaynaklı afetler, jeopolitik çatışmalar, ekonomik durgunluklar, pandemi sonrası eşitsizliklerin derinleşmesi** ülkelerin SKA hedeflerine yönelik kapasitesini ciddi biçimde zayıflatmış durumda. Bu eş zamanlı krizlerin etkisiyle bugün **800 milyon kişi aşırı yoksulluk sınırının altında** yaşam mücadelesi vermekte; **120 milyondan fazla insan** ise çatışmalar, çevresel yıkım veya ekonomik çökmeler nedeniyle **zorla yerinden edilmiş** durumdadır. Bu göstergeler, küresel sürdürülebilirlik gündeminin artık yalnızca 'yavaş ilerleyen' değil, **çok boyutlu bir acil durumun içinde** olduğunu net bir şekilde ortaya koyuyor. SKA'lara ulaşmak için gereken dönüşümün hızı, mevcut eğilimler göz önüne alındığında küresel ölçekte ciddi bir hızlandırma gerektiriyor.

Mesaj Açık:

Dünya, sürdürülebilirlik hedeflerinde geri dönüşü olmayan eşiklere yaklaşmakta ve bu durum harekete geçme zorunluluğu her zamankinden daha acil kılmaktadır.

Dünya **2030 ajandasının kritik eşiğinde duruyor**. Hem küresel krizler hem de kurumsal kapasite eksikleri, ülkelerin dönüşümü hızlandırmasını zorunlu kılıyor. Bu bağlamda üniversiteler, araştırma merkezleri ve yerel yönetimler; politika tasarımı, veri üretimi ve toplumla işbirliği konularında her zamankinden daha büyük bir role sahip.

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Sürdürülebilir Toplum ve Yenileşim Koordinatörlüğü olarak, bu küresel tabloyu yakından takip ediyor; araştırma, eğitim ve toplumsal katkı çalışmalarımızı uluslararası sürdürülebilirlik gündemiyle uyum içinde güçlendirmeye devam ediyoruz.

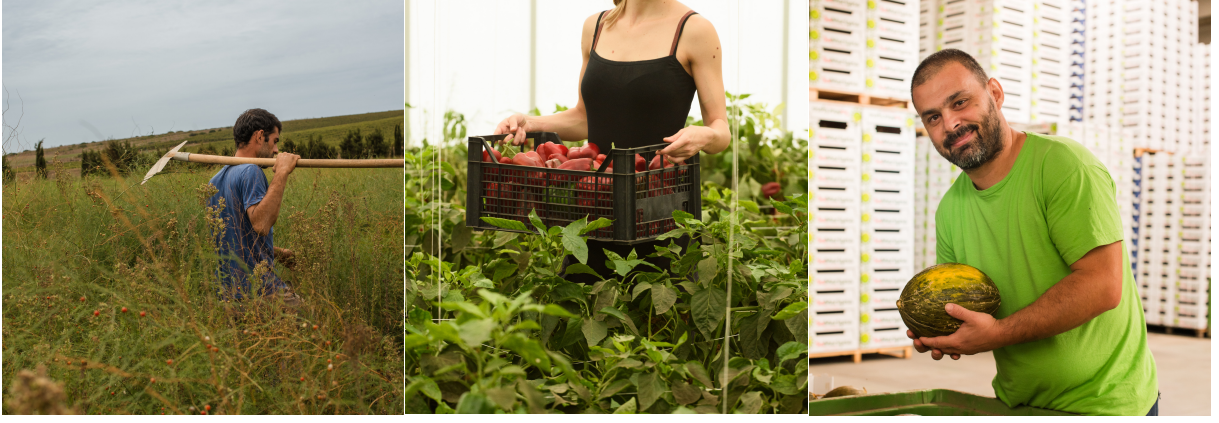
Peki Neden Yavaşlıyoruz?

İklim Kaynaklı Afetlerde Keskin Artış

- Sel, kuraklık, sıcak hava dalgaları ve orman yangınları son 20 yılın en yüksek seviyesine ulaşmış durumda.
- Bu afetler tarım sistemlerinde verim kaybına, gıda fiyatlarında dalgalanmaya, enerji arzında aksamaya ve kritik altyapılarda büyük hasara yol açıyor.
- Sonuç olarak, özellikle SKA 2 (Açlığın Sona Erdirilmesi), SKA 7 (Temiz Enerji) ve SKA 13 (İklim Eylemi) ciddi risk altında.

Jeopolitik Gerilimlerin ve Çatışmaların Tırmanması

- Ukrayna-Rusya savaşı, Gazze'deki kriz, Afrika'nın çeşitli bölgelerinde artan çatışmalar küresel istikrarsızlığı derinleştiriyor.
- Enerji ve gıda fiyatlarındaki oynaklık, insani krizlerin genişlemesi ve uluslararası işbirliğinin zayıflaması SKA hedeflerinin uygulanabilirliğini sınırılıyor.

Pandemi Sonrası Ekonomik Kırılganlık

- COVID-19'un uzun vadeli etkileri hâlâ devam ediyor.
- Yüksek enflasyon, artan yaşam maliyetleri, tedarik zincirlerindeki aksamalar ve gelişmekte olan ülkelerde büyüyen borç krizleri, SKA yatırımları için ayrılan bütçeleri daraltıyor.
- Pek çok ülke sosyal harcamalarını azaltmak zorunda kaldığı için SKA 1 (Yoksulluk), SKA 3 (Sağlık) ve SKA 10 (Eşitsizliklerin Azaltılması) geriye gidiyor.

Sosyal ve Bölgesel Eşitsizliklerin Derinleşmesi

- Gelir adaletsizliği, eğitim eşitsizliği, toplumsal cinsiyet uçurumları ve dijital ayrım genişlemeye devam ediyor.
- En kırılgan grupların SKA kazanımlarından yararlanamaması, ilerlemeyi yavaşlatan bir başka yapısal sorun.

Küresel Göç ve Zorunlu Yerinden Edilme

- Dünya genelinde **120 milyon kişi** çatışma, iklim krizi ve ekonomik çöküşler nedeniyle yerinden edilmiş durumda.
- Bu durum hem insani yardım sistemlerini zorluyor hem de ev sahibi ülkelerde altyapı, hizmet sunumu ve istihdam üzerinde baskı yaratıyor.

Karşı Karşıya olduğumuz Gerçeklik: Kriz Çağı

Bu çoklu kriz ortamı, SKA hedeflerindeki ilerlemeyi yalnızca yavaşlatmıyor; aynı zamanda pek çok göstergenin **geriye dönmesine**, hatta bazı alanlarda son 15 yılın

kazanımlarının kaybedilmesine yol açıyor. Dünya, sürdürülebilirlik alanında **kritik bir dönemeçten** geçiyor ve bu tablo, acil, kolektif ve ölçek büyüten çözümlerin gerekliliğini açık biçimde ortaya koyuyor.

SKA-1: Yoksulluğa Son

Birleşmiş Milletler 2025 SKA raporu, küresel yoksullukla mücadelede ciddi bir yavaşlama olduğunu gösteriyor. Aşırı yoksulluk hâlâ dünya nüfusunun **1/10'unu** etkiliyor. Dünyanın farklı bölgelerinde ortaya çıkan ekonomik belirsizlikler, enflasyon artışları, çatışmalar ve iklim kaynaklı felaketler, son on yılda elde edilen kazanımları önemli ölçüde geriye itti. 2025 yılında yapılan güncel hesaplama göre, uluslararası yoksulluk sınırı **2,15\$ (2017 PPP)** seviyesinden **3,00\$ (2021 PPP)** seviyesine yükseltildi ve bu güncellemeyle birlikte aşırı yoksulluk içinde yaşayan kişi sayısının **808 milyona** ulaştığı görülüyor. Rapor, özellikle **Sahra Altı Afrika** ve **çatışma bölgelerinin** küresel yoksulluğun en yoğunlaştığı yerler olduğunu ve 2030'a kadar aşırı yoksulluğu ortadan kaldırma hedefinin mevcut gidişatla neredeyse imkânsız olduğunu vurguluyor. Ulusal yoksulluk oranlarını 2030'a kadar yarıya indirme hedefinde ise ülkelerin yalnızca **%20'si** doğru ilerleme patikasında görünüyor. Öte yandan, sosyal koruma sistemlerinde önemli bir ilerleme mevcut: Dünya nüfusunun **yarısından fazlası** artık en az bir sosyal koruma programından faydalanıyor; ancak **3,8 milyar kişi** hâlâ kapsam dışında kalmış durumda. Raporun genel mesajı, özellikle düşük ve orta gelirli ülkelerde sosyal koruma harcamalarının artırılması ve en kırılgan gruplara yönelik desteklerin güçlendirilmesi gerektiği yönünde.

SKA-2: Açlığa Son

Birleşmiş Milletler 2025 SKA raporu, küresel açlıkla mücadelede kaydedilen ilerlemenin son beş yılda neredeyse tamamen durduğunu ortaya koyuyor. Bugün dünyada **735 milyondan fazla insan** kronik açlıkla karşı karşıya ve bu sayı pandemi öncesine kıyasla yaklaşık **122 milyon kişi** artmış durumda. Özellikle Sahra Altı Afrika'da nüfusun **%20'si**, çatışma bölgelerinde ise her dört kişiden biri gıda güvensizliği yaşıyor. İklim şoklarının sıklığı – uzun süreli kuraklıklar, seller ve sıcak

dalgaları – tarımsal üretimi ciddi biçimde zayıflatmış, küçük ölçekli çiftçilerin verimliliğini ve gelirlerini derinden etkilemiştir. Rapora göre 2030’a kadar açlığı sona erdirmeye hedefi mevcut gidişatla “ulaşılması neredeyse imkânsız” durumda. Bunun temel nedenleri arasında küresel tedarik zincirlerindeki bozulmalar, gübre ve enerji fiyatlarındaki artış, tarım arazilerinin iklim nedeniyle zarar görmesi ve çatışmaların tarımsal faaliyetleri kesintiye uğratması yer alıyor. Çocuklarda yetersiz beslenme de alarm veriyor: 5 yaş altı **148 milyon çocuk bodurluk**, **45 milyon çocuk zayıflık** problemi yaşıyor. Rapor, gıda sistemlerinin dayanıklılığını artırmaya yönelik acil politikalar gerektiğini vurguluyor.

SKA-3: Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam

Küresel sağlık göstergelerinde pandeminin yarattığı tahribat hâlâ sürüyor. 2025 raporuna göre COVID-19, on yıllık ilerlemeyi geri çevirmiş durumda ve temel sağlık hizmetlerine erişimde ciddi eşitsizlikler ortaya çıkmış. Aşılama oranları birçok bölgede dramatik şekilde düştü; bugün **20 milyon çocuk** temel aşılarından en az birini kaçırmış durumda. Anne ölümleri hâlâ kabul edilemeyecek derecede yüksek: Her gün **800’den fazla kadın** gebelik veya doğumla ilişkili nedenlerle hayatını kaybediyor, bunların %95’i düşük gelirli ülkelerde. Bulaşıcı hastalıklar cephesinde, HIV yeni vakaları son 10 yılda sadece %27 azaldı ve mevcut hızla 2030 hedefi yakalanamayacak. Tüberküloz vakaları pandemi sonrasında yeniden artışa geçti. Ruh sağlığı alanında da güçlü bir gerileme söz konusu; dünya genelinde depresyon ve anksiyete oranları %25’in üzerinde arttı. Raporda sağlık sistemlerinin kapasitesinin iklim krizi, yaşlanan nüfus ve yeni salgın tehditleri karşısında güçlendirilmesi gerektiği vurgulanıyor.

SKA-4: Nitelikli Eğitim

SKA 4, Birleşmiş Milletler 2025 SKA raporunda ‘**en hızlı gerileyen hedeflerden biri**’ olarak tanımlanıyor. Küresel ölçekte **250 milyon çocuk** okuma-yazma ve temel matematik becerilerinde minimum yeterlilik düzeyine ulaşamıyor. Öğrencilerin yarısı okulda olmasına rağmen öğrenemiyor. Salgın sonrası eğitim kayıpları özellikle düşük

gelirli ülkelerde kritik boyutta: Öğrencilerin yaklaşık **3/4'ü**, sınıf düzeyinde beklenen öğrenme hedeflerine ulaşamıyor. Çatışma bölgelerinde ise 5-17 yaş arası **50 milyon çocuk** okul dışında. Eğitim yatırımları küresel ölçekte düşerken öğretmen açığı hızla büyüyor; 2030 hedefleri için **44 milyon yeni öğretmene** ihtiyaç var. Dijital uçurum da derinleşmiş durumda: Afrika'da öğrencilerin yalnızca %13'ü internete erişebiliyor. Rapor, eğitim finansmanının artırılmasını, dijital erişimin eşitlenmesini ve kız çocuklarının eğitiminin özel olarak desteklenmesi gerektiğini söylüyor.

SKA-5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Toplumsal cinsiyet eşitliğinde ilerleme son 20 yılın en yavaş düzeyine gerilemiş durumda. Dünyada her gün **70.000 kadın** partner şiddetine maruz kalıyor; her yıl **245 milyon kadın** aile içi şiddet yaşıyor. Parlamentolarda kadın oranı küresel ölçekte **%26**, CEO seviyesinde ise yalnızca **%6**. Ekonomik eşitlik ise alarm verici: Küresel cinsiyet ücret farkı **%20**, kadınların ücretsiz bakım emeği erkeklerden **3 kat daha fazla**. Kadınların iş gücüne katılımı pandemi sonrası sadece %0,1 yükseldi. Çocuk yaşta evlilik hâlâ yaygın: 12 milyondan fazla kız çocuğu her yıl erken yaşta evlendiriliyor. Rapor, dijitalleşme sürecinde kadınların geride kaldığını da vurguluyor: Teknoloji alanındaki iş gücünün sadece %22'si kadın. SDG 5'in mevcut gidişatıyla 2030'a ulaşma ihtimali '**yok denecek kadar az**'.

SKA-6: Temiz Su ve Sanitasyon

Dünya genelinde **2,2 milyar kişi güvenli içme suyuna, 3,5 milyar kişi ise güvenli sanitasyona** erişemiyor. Atık suyun yalnızca **%58'i** güvenli bir şekilde arıtılıyor. İklim değişikliği su güvenliğini en çok tehdit eden faktör hâline geldi: 2030'a kadar dünya nüfusunun **yarısı su stresi** yaşayan bölgelerde yaşayacak. Kuraklık, su savaşları ve azalan yer altı kaynakları özellikle Afrika ve Orta Doğu'da kritik boyutta. Seller nedeniyle son 20 yılda **1,9 milyar insan** etkilendi. Birleşmiş Milletler 2025 SKA raporuna göre mevcut ilerleme hızı üç katına çıkarılmadıkça 2030 hedeflerine ulaşmak **imkânsız**.

SKA-7: Erişilebilir ve Temiz Enerji

Küresel enerji geçişi yavaşlamış durumda. Dünya nüfusunun **%8'i (660 milyon kişi)** hâlâ elektriğe erişemiyor. Temiz pişirme enerjisine erişemeyen kişi sayısı **2,1 milyar**. Yenilenebilir enerjinin payı artmakla birlikte yetersiz: 2023 itibarıyla küresel enerjinin **%32'si** yenilenebilir, ancak 2030 hedefi bunun iki katı. Fosil yakıtlara verilen sübvansiyonlar hâlâ çok yüksek; 2023 yılında fosil yakıt sübvansiyonları **1,4 trilyon dolara** ulaştı. Birleşmiş Milletler 2025 SKA raporu, enerji dönüşümü için yatırımların özellikle düşük gelirli ülkelerde en az **4 kat artırılması** gerektiğini belirtiyor.

SKA-8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme

Küresel ekonomi zayıf bir toparlanma içerisinde. Birleşmiş Milletler 2025 SKA raporu, kişi başı gelir artışının pek çok bölgede nüfus artışının gerisinde kaldığını gösteriyor. Genç işsizliği küresel ölçekte **%15**, fakat bazı bölgelerde **%30'un üzerine** çıkıyor. Pandemi sonrası toparlanma kırılgan; 2 milyardan fazla çalışan enformel sektörde güvencesiz koşullarda çalışıyor. Zorla çalıştırılan insan sayısı **50 milyon**, çocuk işçiliği **160 milyon**. Verimlilik artışı son 20 yılın en düşük seviyesinde. Rapora göre nitelikli iş yaratımı, sosyal koruma ve kayıtlı istihdamın genişletilmesi kritik önem taşıyor.

SKA-9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı

Dünya genelinde altyapı yatırımları ciddi bir açık veriyor. En az **733 milyon kişi** elektrik şebekelerine bağlı değil, **3 milyar kişi** ise güvenilir internet erişiminden mahrum. Küresel Ar-Ge harcamaları artıyor ancak eşitsiz: Yüksek gelirli ülkeler küresel Ar-Ge'nin **%70'inden fazlasını** gerçekleştiriyor. Sanayi üretimi pandemi sonrası toparlandı fakat gelişmekte olan ülkelerde kapasite sınırlı. 2030 hedefleri

için altyapı yatırımlarının yılda en az **1 trilyon dolar artırılması** gerekiyor. Dijital dönüşüm ve inovasyon, ülkeler arası verimlilik farkını büyütüyor.

SKA-10: Eşitsizliklerin Azaltılması

Gelir eşitsizliği, zengin ve yoksul ülkeler arasında büyümeye devam ediyor. En zengin %10, küresel gelirin **%52'sini**, en yoksul %50 ise yalnızca **%8'ini** alıyor. Göçmenler ve mülteciler arasında yoksulluk oranı yerel nüfusa göre yaklaşık **2 kat** daha yüksek. Finansal akımlar ve yatırım eşitsizlikleri düşük gelirli ülkelerin kalkınma kapasitesini sınırlıyor. Birleşmiş Milletler 2025 SKA raporuna göre, 2030'a kadar eşitsizlikleri azaltma hedefi mevcut gidişatla **'ulaşılamaz'**.

SKA-11: Sürdürülebilir Şehir ve Topluluklar

Dünya nüfusunun **%56'sı şehirlerde** yaşıyor ve bu oran 2050'de %70'e çıkacak. Şehirlerde yaşayan **1 milyar kişi** gecekondü koşullarında. Hava kirliliği her yıl **7 milyon erken ölüme** yol açıyor. Kentsel altyapı iklim şoklarına karşı hazırlanmış değil: 2020–2023 arasında afetlerden etkilenenlerin %90'ı şehirlerdeydi. Ulaşım emisyonları hızla artıyor. Rapor, kentsel dayanıklılık ve yeşil altyapı yatırımlarının artırılmasını öneriyor.

SKA-12: Sorumlu Üretim ve Tüketim

Küresel materyal ayak izi 50 yılda **üç katına** çıktı. Kişi başı atık üretimi hızla artıyor; her yıl **2 milyar ton** belediye atığı oluşuyor. Gıda israfı hâlâ küresel gıdanın **%17'si**. Kimyasal kirlilik ve e-atık (yılda **62 milyon ton**) ciddi bir risk oluşturuyor. Döngüsel ekonomi uygulamaları yalnızca %8 seviyesinde. Rapor, fosil yakıt sübvansiyonlarının kaldırılmasını ve döngüsel üretim modellerinin hızla yaygınlaşmasını öneriyor.

SKA-13: İklim Eylemi

Küresel sıcaklık artışı **1,2°C** seviyesine ulaştı ve mevcut politikalarla 2030'a kadar **2,8°C**'lik bir artış öngörülüyor. Her yıl ortalama **30 milyon kişi** iklim felaketleri nedeniyle yerinden ediliyor. 2023, tarihin en sıcak yılı oldu. Emisyonların %70'i sadece 10 ülkeden geliyor. İklim finansmanı ihtiyacı yılda **5–7 trilyon dolar**, mevcut finansman ise bunun yalnızca %15'i. Rapor iklim hedeflerinin “kritik alarm” seviyesinde olduğunu vurguluyor.

SKA-14: Sudaki Yaşam

Deniz ekosistemleri hızla çöküyor. Mercan resiflerinin **%50'si** yok oldu; mevcut hızla 2050'ye kadar **%90'ı** yok olacak. Aşırı avlanma oranı **%35**. Plastik kirliliği her yıl **11 milyon ton**. Deniz seviyesinin yükselmesi kıyı şehirlerini tehdit ediyor. Okyanusların asitlenme seviyesi sanayi öncesine göre **%30 daha yüksek**. Rapor, deniz koruma alanlarının genişletilmesi ve plastik üretiminin azaltılmasını önceliyor.

SKA-15: Karasal Yaşam

Biyoçeşitlilik kaybı tarihte görülmemiş boyutta. Türlerin **%25'i yok olma tehlikesiyle** karşı karşıya. Ormansızlaşma yılda **10 milyon hektar**. Toprak bozulması dünya topraklarının **%40'ında** görülüyor. Yaban hayatı popülasyonları son 50 yılda **%69** azaldı. Birleşmiş Milletler 2025 SKA raporuna göre doğa restorasyonu yapılmadıkça diğer SDG'lerde ilerleme mümkün olmayacak.

SKA-16: Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar

Dünya genelinde 2024 itibarıyla **120'den fazla aktif çatışma** var: İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana en yüksek seviye. 120 milyon kişi zorla yerinden edilmiş durumda. Yolsuzluk, hukukun üstünlüğünü ve kamu güvenini zayıflatıyor.

Gazetecilere yönelik saldırılar artıyor. Çocuk adalet sisteminde milyonlarca çocuk kötü muamele görüyor. Birleşmiş Milletler 2025 SKA Raporu, güçlü kurumlar olmadan SDG'lerin hiçbirinin ilerleyemeyeceğini vurguluyor.

SKA-17: Amaçlar İçin Ortaklıklar

Gelişmekte olan ülkeler için finansman açığı **4 trilyon dolar** seviyesinde. Resmi kalkınma yardımları artırılmadı; ODA hâlâ GSYH'nin **%0,33'ü** (hedef %0,7). Borç krizi 50'den fazla ülkeyi etkiliyor. Küresel tedarik zincirleri kırılgan. Veri ve teknoloji eşitsizlikleri büyüyor; düşük gelirli ülkelerde veri kapasitesi yalnızca **%16** düzeyinde. Rapor, küresel iş birliğinin 2030 hedeflerine ulaşmada '**olmazsa olmaz**' olduğunu belirtiyor.

2025 Yılı Küresel Durumun Özeti

En Kritik Altı Geçiş Alanı

Birleşmiş Milletler, ilerlemenin hızlandırılması için tüm ülkelerin aşağıdaki **altı dönüşüm alanına** odaklanması gerektiğini vurguluyor:

- Gıda sistemleri
- Enerji dönüşümü
- Dijital bağlantılılık
- Eğitim
- İşgücü ve sosyal koruma
- İklim ve biyolojik çeşitlilik

Bu alanlar, ülkelerin 2030'a kadar en hızlı kazanımı elde edebilecekleri '**kaldıraç noktaları**' olarak görülüyor.

Veri Krizi

BM, Medellín Veri Eylemi Çerçevesi ile **daha güçlü, güvenilir, kapsayıcı veri ekosistemleri** çağrısı yapıyor.

- SDG göstergelerinin yalnızca **%70'i** için iyi veri bulunuyor.
- Cinsiyet eşitliği (Amaç 5), sürdürülebilir kentler (Amaç 11), iklim eylemi (Amaç 13) ve barış ve adalet (Amaç 16)** alanlarında veri boşlukları çok ciddi.
- Birçok düşük gelirli ülke veri üretiminde dış fonlara bağımlı; finansman kesildiğinde izleme kapasitesi çöküyor.

Sağlıkta Toplumsal Eşitsizlikler Derinleşiyor

Sağlık eşitsizlikleri özellikle düşük gelirli ve çatışma bölgelerinde yoğunlaşmış durumda.

- COVID-19 sonrası küresel yaşam beklentisi **1,8 yıl azaldı**.
- Tüberküloz hâlâ dünyanın tek başına en çok öldüren bulaşıcı hastalığı.

- 2024 sonunda ABD fonlarının kesilmesiyle **HIV programlarında milyonlarca kişinin tedavisi riske girdi.**
- 18 milyon kişi 70 yaş altı **NCD** (kardiyovasküler hastalıklar, diyabet, kanser) nedeniyle hayatını kaybetti.

Hedefle Uyumlu İlerleme	SDG göstergelerinin yalnızca %35'i bu kategoridedir; ilerleme en çok sağlık teknolojileri, yenilenebilir enerji yatırımları, bazı altyapı göstergeleri, veri kapasitesi artışı ve bölgesel ölçekte sosyal koruma programlarında görülmektedir.
Yavaş/Düzensiz İlerleme	SDG göstergelerinin %48'i bu kategoridedir; eğitim, temiz su, istihdam, eşitsizlik, şehirleşme, sorumlu tüketim, inovasyon ve iklim dirençliliği göstergelerinde tipiktir.
Gerileme	SDG göstergelerinin %18'i gerilemektedir; özellikle açlık, aşırı yoksulluk, biyolojik çeşitlilik kaybı, iklim etkileri, barış ve güvenlik, toplumsal cinsiyet eşitliği ve mülteci krizi göstergelerinde belirgindir.

İletişim

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi
Sürdürülebilir Toplum ve Yenileşim Koordinatörlüğü
nazli.kazanoglu@nisantasi.edu.tr

